

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / Sairaanhoidaja

Ensihoidon koulutusohjelma / Ensihoitaja

Petri Sallansalo ja Vilho Nisula

PSYYKKISTEN KRIISIEN, MOTIVAATION SEKÄ MUIDEN ESILLE NOUSE-
VIEN ASIOIDEN YHTEYS KORKEAKOULUOPINTOJEN KESKEYTTÄMISEEN
KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIAALI- JA TERVEYS-
ALALLA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sairaanhoitaja/Ensihoitaja

Sallansalo, Nisula

Psyykkisten kriisien, motivaation sekä muiden esille nousevien asioiden yhteys korkeakouluopintojen keskeyttämiseen Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla.

Opinnäytetyö

34 sivua + 10 liitesivua

Työn ohjaaja

Päivi Mäenpää, THM, Osaamisalapääällikkö

Toimeksiantaja

KymiCare

Joulukuu 2011

Avainsanat

psykkiset kriisit, motivaatio, koulutus, opintojen keskeyttäminen

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa psyykkisten kriisien, motivaation sekä muiden esille nousevien asioiden yhteyttä ammattikorkeakouluopintojen keskeyttämiseen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalalla ja tuottaa oppilaitokselle tietoa, jota se voisi hyödyntää tulevaisuudessa ehkäistäkseen keskeyttämisä ja pienentääkseen keskeyttämisprosenttia. Keskeyttämisprosentti on viimeisimpien väliaikatietojen mukaan Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla noususuhdanteinen, joten työmme on hyvin ajankohtainen oppilaitokselle.

Työn teoriaosassa kerrotaan yleisesti korkeakouluopiskelijoista, heidän kokemista vaikeuksista, psyykkisistä kriiseistä sekä motivaatiosta. Työ oli kvalitatiivinen, ja tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu. Näillä tiedoilla ja päätöksillä luotiin teemahaastattelurunko ja haastattelulomake. Työtä varten haastateltiin viisi ammattikorkeakoulun opinnot keskeyttänyttä henkilöä. Tulokset litteroitiin paperille, analysoitiin ja niistä tehtiin johtopäätökset.

Tällä opinnäytetyöllä saatiin ajankohtaista tietoa opintojen keskeyttämisestä Kymenlaakson Ammattikorkeakoulussa. Tuloksissa tulee julki psyykkisten kriisien sekä motivaation olevan yhteydessä toisiinsa. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi myös vaikeus yhdistää opiskelu työelämään ja perhe-elämään. Lisäksi oppilaitokselta ja sen henkilökunnalta saadun tuen määrä koettiin hyvin vähäiseksi. Tukea tutkimukseen osallistuneet henkilöt kokivat saavansa pääosin opiskelutovereiltaan.

ABSTRACT

University of Applied Sciences
Health Care

NISULA, VILHO

SALLANSALO, PETRI

Mental Crises, Motivation and Other Issues That May
Cause Termination of Education in the Social and Health
Care Sector at Kymenlaakso University of Applied Scienc-
es

Bachelor's Thesis

34 pages + 10 pages of appendices

Supervisor

Päivi Mäenpää, MNSc, Head of Educational Program

Commissioned by

KymiCare

December 2011

Keywords

Mental crisis, motivation, education, termination of educa-
tion

The purpose of this Bachelor's thesis was to chart the relation between mental crises, motivation and other issues that may cause termination of education in the social and health care sector at Kymenlaakso University of Applied Sciences. The goal was to produce information, which can be used for prevention of termination of education and for lowering the rates of discontinuance of education for the university. The termination percentage has been growing during the past few years in the social and health care sector at Kymenlaakso University of Applied Sciences.

The theory part of this thesis describes the students of the universities of applied sciences in general and their experiences of difficulties, mental crises and motivation. The thesis was realized as a qualitative research. The material was collected by using theme interviews. Five people, who had terminated their studies at the university of applied sciences, were interviewed for this thesis. The results were transcribed, analyzed and conclusions were made.

This thesis provides up-to-date information about termination of education at Kymenlaakso University of Applied Sciences. The results demonstrate the relation between mental crises and motivation as well as the difficulty of combining studies with work and family. Furthermore, the support by the university and the personnel was experienced very low. People involved in this research told that they got support mostly from other students.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	TAUSTA JA TARKOITUS	6
2	OPINTOJEN KESKEYTTÄMISEN SYIDEN TARKASTELUA	7
3	PSYKKINEN KRIISI JA MOTIVAATIO	9
	3.1 Psyykinen kriisi	10
	3.2 Motivaatio	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
	4.1 Tutkimusongelmien muodostuminen	15
	4.2 Tutkimusongelmat	15
	4.3 Tutkimusmenetelmä	15
	4.4 Teemahaastattelu	16
	4.5 Teemojen muodostuminen	17
	4.6 Haastattelut ja havainnointi	17
	4.6.2 Haastattelut	17
	4.6.2 Havainnointi	18
	4.7 Laadullisen aineiston analyysi	19
5	TULOKSET	21
	5.1 Psyykkisten kriisien yhteys opintojen keskeyttämiseen	21
	5.2 Motivaatiotekijöiden yhteys opintojen keskeyttämiseen	22
	5.3 Haastatteluista esille nousseiden muiden tekijöiden yhteys opintojen keskeyttämiseen	23
6	POHDINTA	25
	6.1 Tulosten tarkastelua	25
	6.2 Johtopäätökset	26
	6.3 Tutkimuksen luotettavuus	27
	6.4 Eettisyys	29
	6.5 Tutkimuksen hyödynnettävyys	30

6.6 Opinnäytetyöprosessin kuvaus	30
----------------------------------	----

LÄHTEET	33
---------	----

LIITELUETTELO

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Liite 2. Tietojen luovutuspyyntö opetushallintojärjestelmästä

Liite 3. Teemahaastattelulomake

Liite 4. Lupa tietojen käyttämiseen

Liite 5. Tutkimustaulukko

1 TAUSTA JA TARKOITUS

Ihmisen ollessa opiskelija hän on verrattavissa työtätekevään ihmiseen. Nykyaika asettaa opiskelijalle yhä suurempia vaatimuksia valmistumisen sekä omien valmiuksien suhteen. Itseopiskelu, työn tekeminen ja ympäröivä sosiaalinen maailma luovat opiskelijan ympärille kokonaisuuden, joka voi aiheuttaa stressiä ja muita psyykkisiä kuormittavuustekijöitä. Kaikkien näiden asioiden summa aiheuttaa sen, että opinnot voivat pidentyä tai jopa keskeytyä. Oman haasteensa ammattikorkeakouluopiskelijan arkeen tuo kunnollisen terveydenhoitojärjestelmän puute. ”Kelkasta tippuminen” voi olla nopeampaa ja radikaalimpaa väliintuloressurssien puuttuessa. (Kunttu & Huttunen, 2009, 11-12.)

Syrjäytyminen ja syrjäytymisuhat ovat lisääntyneet kaikissa ikäryhmissä. Vaikka nämä uhat ilmenevät eri tavoin, löytyy niille yhteinen nimittäjä yhteiskunnan taloudellisteknologisesta rakennemuutoksesta. Niin opiskelijoihin kuin juuri työelämään siirtyneillä syrjäytymistä lisää tuottavuusvaatimusten kasvaminen. Opiskelijat joutuvat suorittamaan yhä enemmän ja samalla heidän oletetaan työskentelevän opintojensa aikana rahoittaakseen mahdollisimman nopean valmistumisen. Opiskelijoita lähellä on myös koulutuksellinen syrjäytyminen. Opintojen keskeytyminen tai niistä syrjäytyminen luovat vakavan yhteiskunnallisen ongelman. Ilman tämän ongelman ratkaisemista tulee yhteiskunnan rakennemuutoksesta vielä vakavampi ongelma. (Veijola 2003, 16-19.)

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalalla nuorten opiskelijoiden opintojen keskeyttämisprosentti on 2000 – luvun aikana vaihdellut noin 4 - 7,5 prosenttiyksikön välillä. Alimmillaan se on ollut vuonna 2004, jolloin keskeyttämisprosentti oli 4 %. 9.2.2011 päivitettyjen tietojen mukaan vuonna 2010 sosiaali- ja terveysalan keskeyttämisprosentti oli noin 7,1 %. Keskeyttämisprosentin voidaan olettaa kuitenkin olevan nousussa, sillä marraskuun 2011 tilastotiedon mukaan sosiaali- ja terveysalan keskeyttämisprosentti on 11 %. Tämä nouseva trendi antaa selkeästi aihetta tarkastella opintojen keskeyttämisen syitä tarkemmin, jotta mahdolliset syyt selviäisivät, ja opintojen keskeyttämisiä voitaisiin ehkäistä. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulun keskeyttämisaste 2002–2010 2011.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää teemahaastattelua käyttäen psyykkisten kriisien, motivaation sekä mahdollisten muiden tutkimuksessa esille nousevien asioiden yhteys Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opintojen keskeytymiseen. Tutkimuksemme yhteistyötahona toimii KymiCare. Tarkoituksena on antaa keinoja toteuttaa interventio, eli väliintulo, ja huomata opiskelijoiden mahdollinen henkinen ahdinko jo hyvissä ajoin, jotta asiaan voitaisiin puuttua asiaankuuluvalla tavalla. Luomme teoreettisten taustatietojemme perusteella teemahaastattelulomakkeen, jonka pohjalta toteutamme henkilökohtaiset haastattelut valitsemiemme Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa opintonsa keskeyttäneiden henkilöiden kanssa.

2 OPINTOJEN KESKEYTTÄMISEN SYIDEN TARKASTELUA

Ammattikorkeakouluopiskelijoista vain neljännes kokee tarvitsevansa yleislääkärin palveluja, ja yli puolet jättää Hanna Erolan (2004, 86–89) tutkimuksen mukaan terveydenhoitajan palvelut käyttämättä. Erola kirjoittaa, että terveydenhoitajan vastaanotolle pääsyä odotetaan 1,6 päivää ja lääkärin vastaanotolle jopa 6,7 päivää. Terveydenhoitoalan opiskelijat eivät kuitenkaan joudu odottamaan vastaanotolle yhtä pitkiä aikoja, kuin esimerkiksi humanistisen ja kasvatustieteiden opiskelijat. Tutkimuksesta selviää myös, että Etelä-Suomen läänin opiskelijat joutuvat alueellisesti tarkasteltuna odottamaan pisimpään vastaanotoille pääsyä. Tähän tutkimukseen osallistuneista vain 3 % on ilmoittanut terveydentilansa melko huonoksi tai huonoksi, ja 83 % on ilmoittanut terveydentilansa hyväksi tai melko hyväksi.

Erolan (2004, 86 – 89) tutkimuksen mukaan jopa 35 %:lla opiskelijoista on satunnaisesti masentuneisuutta ja 37 %:lla on satunnaisia uni- ja nukahtamisvaikeuksia. Tämän tutkimuksen mukaan lähes viidennes opiskelijoista kärsii väsymyksestä viikoittain tai jopa päivittäin. Kuitenkin vain 4 %:lla tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista on ahdistuneisuutta päivittäin tai lähes päivittäin.

Erolan (2004, 86 – 89) tutkimuksesta käy myös ilmi, että lähes neljännes opiskelijoista kokee saavansa riittämättömästi ohjausta opinnoissaan. Yleisimmin apua haetaan ensisijassa perheeltä tai opiskelutovereilta, ja vasta tämän jälkeen hakeudutaan opettajien ja opinto-ohjaajien luo. Tutkimuksessa käy ilmi myös motivaation osallisuus poissaoloihin. Yli 60 % oli ollut poissa motivaation puutteen takia ainakin yhden päivän, 15 %:lle poissaoloja tästä syystä oli kertynyt enemmän kuin 5 päivää. Uupuneisuus ja opetuksen taso olivat seuraavaksi yleisimpiä poissaolojen syitä. Työssäkäynti

aiheuttaa myös Erolan tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa jonkin verran poissaoloja.

Kristina Kuntun ja Teppo Huttusen (2009, 87 – 88) tutkimuksesta selviää, että valtaosalla opiskelijoista (60 %) on jokin lääkärin, hammaslääkärin tai psykologin toteama pysyvä, pitkäkestoinen ja toistuva sairaus, vika tai vamma, joka on oireillut tai vaatinut hoitoa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Sukupuolten välillä ei kuitenkaan tässä tutkimuksessa ollut eroja. Päivittäisten psyykkisten oireiden osuus vastaajista oli 13 %. Yleisesti ottaen psyykkisiä vaikeuksia oli GHQ12-mittarin perusteella 27 %:lla vastanneista (miehet 19 %, naiset 32 %). Yleisimpiä psyykkisiä vaikeuksia ovat olleet jatkuvan ylirasituksen kokeminen, itsensä kokeminen onnettomaksi ja masentuneeksi, tehtäviin keskittyminen sekä valvominen huolien takia. Mielenterveysseuran mukaan yli neljännes kokee runsasta stressiä. Yleisimmin stressiä aiheuttaa esiintyminen sekä vaikeus saada otetta opiskelusta. Noin viidennes opiskelijoista koki negatiiviseksi oman mielialansa, tulevaisuuden suunnittelemisen ja omat voimansa sekä kykynsä. (Kunttu ym. 2009, 87 – 88.)

Osa opiskelijoista kokee tulevansa harhaanjohtetuiksi, sillä he voivat pitää oppilaitokseltaan saatuja lupauksia valheellisina ja käytettyjä termejä harhaan johtavina. Tähän voi olla syynä oppilaitoksen mediassa itsestään luoma kuva, jolla voidaan luoda vääristynyt kuva alasta. Harhaanjohtaminen voi edesauttaa opintojen keskeyttämistä koskevaa päätöstä siten. Saadut mielikuvat ja todellisuus eivät välttämättä kohtaa, ja tämä voi johtaa opiskelijan motivaation heikkenemiseen. Taloudellinen tilanne vaikuttaa Kaliman (2011) tutkimuksen mukaan kaikkein eniten opintojen keskeyttämisen harkintaan. Ansiotyön keskeyttämisen syyksi oli tähän tutkimukseen osallistuneista ilmoittaneet noin puolet. Jopa neljäsosalla opiskelijoista oli ansiotyö niin kiireistä, että se ei antanut mahdollisuutta opiskella täysipainotteisesti. Reilusti yli puolet ilmoitti poissaolojen syyksi ansiotyön tekemisen, koska opintotuki oli riittämätön asumiskustannuksiin nähden. Tutkimuksesta kävi ilmi opintotuen riittämättömyys asumiskustannuksiin, ja vain joko opintotuella sekä opintolainalla tai opintotuella sekä ansiotyöllä oli mahdollisuus rahoittaa eläminen opiskelun ohella. Valtaosa opiskelijoista rahoitti opiskelunsa ansiotuen (54,6 %) ja opintorahan (30,1 %) avulla. Vain 3,1 % vastaajista nosti opintojensa rahoittamiseksi opintolainaa. (Kalima 2011, 123, 203, 220.)

Kolmannes opiskelijoista kokee, ettei heillä ole riittävää rahoitusta kuukausittaisille menoilleen. Tästä kokonaisuudesta ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus on yliopisto-opiskelijoihin nähden suurempi. Yleisimpiä opintojen etenemiseen vaikuttavia tekijöitä ovat stressi, työssäkäynti sekä erilaiset henkilökohtaiset syyt liittyen elämäntilanteeseen. Yli kolmanneksella korkeakouluopiskelijoista opinnot olivat edenneet omia tavoitteita hitaammin. Työssäkäynnin osuus opintojen hidastumisessa oli suurempi yliopisto-opiskelijoilla kuin ammattikorkeakouluopiskelijoilla, kun taas ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen hidastumisen taustalla olevat yleisimmät syyt olivat heikko opiskelumotivaatio tai kokemus väärällä alalla olemisesta. Yli puolella opiskelijoista on sellaisia terveyteen ja psykososiaaliseen hyvinvointiin liittyviä ongelmia, joista on haittaa opinnoille. Opintoja yleisimmin vaikeuttava terveydellinen tekijä on stressi, josta kärsii yli kolmannes. Monet opiskelijat käyvät myös töissä, ja työelämään siirtyminen tapahtuu usein jo opiskeluaikana. Kaikista opiskelijoista kolmannes käy säännöllisesti töissä lukukauden aikana ja kolmannes epäsäännöllisesti. Kaikkein tyytyväisimpiä työmääräänsä ovat päivän tai kaksi viikossa työskentelevät opiskelijat. Myös kolme neljästä opiskelijasta suhtautuu luottavaisesti tulevaisuuteensa. Siinä missä yliopistossa opiskelevista 56 % suhtautuu luottavaisesti työllistymiseensä, ammattikorkeakouluissa opiskelevista jopa 62 % arvioi löytävänsä töitä tulevaisuudessa. Kuitenkin kolmannes kaikista opiskelijoista pelkää jäävänsä työttömäksi heti valmistumisen jälkeen. Tässä asiassa löytyy kuitenkin huomattavia eroja koulutusalojen välillä. Kulttuuri- ja humanistisilla aloilla suhtautumiset ovat paljon yleistä pessimistisempiä työllistymisnäköymien suhteen. (Saarenmaa, Saari & Virtanen 2010, 66–68.)

3 PSYYKKINEN KRIISI JA MOTIVAATIO

Tässä opinnäytetyössä oletamme, että Kymenlaakson Ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalalla opintojen keskeyttämiseen ovat yhteydessä opiskelijoiden psyykkiset kriisit, motivaatio sekä muut esille nousevat asiat. Perustamme oletuksemme aikaisempaan tutkimustietoon opiskelijoiden hyvinvoinnista sekä heidän opintojensa keskeyttämisen syistä. Myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan nouseva keskeyttämisprosentti antaa meille syyn selvittää erityisesti psyykkisten kriisien sekä motivaation yhteyttä asiaan.

3.1 Psyykkinen kriisi

Psyykkinen kriisi on tapahtuma, jossa ihmisen totuttu järkkyy. Ennalta olettamaton ja uusi tilanne voi olla yksilölle erittäin traumaattinen. Tilanteet ovat poikkeustilanteita joissa on kyse kriisiin joutuneen kannalta elintärkeistä seikoista. (Cullberg 1971, 7-8.)

Psyykkisen kriisin määrittelemiseen liittyvät ulkoinen tapahtuma, tämän tapahtuman tulkinta sekä reagointi tulkintaan. Kuitenkaan kriisi ei aina ole huono asia, sillä sen kautta ihminen oppii tiedostamaan itseään. Kriisitilanteessa tulee kuitenkin olla mahdollisuus avun saantiin, jotta ihminen pääsee selville omista ratkaisumahdollisuuksistaan. Tällöin yksilö ei koe tarvetta paeta kriisikokemukseen liittyvää usein tuskallista itsensä tiedostamista. Psyykkistä kriisiä voidaankin tarkastella neljästä eri näkökulmasta, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa (Cullberg 1971, 7-9.):

- ulkoinen, todellinen tapahtuma
- tapahtuman psyykkinen merkitys henkilölle, eli ne erityiset, usein tiedostamattomat assosiaatiot, jotka tapahtuma herättää
- yksilössä havaittavat reaktiot
- muiden ihmisten vuorovaikutus kriisiin joutuneen yksilön kanssa

Kriisireaktio muodostuu neljästä vaiheesta. Ensimmäistä vaihetta kutsutaan sokkivaiheeksi, toista vaihetta reaktiovaiheeksi, kolmatta vaihetta korjausvaiheeksi ja neljättä vaihetta sopeutumisvaiheeksi.

Sokkivaihe on lyhyt, usein vain noin vuorokauden kestävä vaihe, jossa ihmisen mieli on sekaisin. Ihminen ei käsitä, mitä on tapahtunut, ja asiat pyörivät hänen mielessään. Tässä vaiheessa läheisten tuki on erittäin tärkeää, sillä ihminen tarvitsee jonkun jolle puhua ja purkaa tuntemuksiaan. Shokkivaiheessa ihmisen psyyke ei ole vielä voinut omaksua uutta muuttunutta todellisuutta omakseen. Shokkivaiheessa ihminen voi reagoida kummallisestikin, sillä psyyke ei ole vielä keksinyt tapaa käsitellä shokin aiheuttajaa. Reaktiot ovat yksilöllisiä ja niiden aikavälikin on yksilöllinen. Joillekin shokkivaihe iskee itse tilanteessa, mutta toiselle se voi tulla vasta ns. rauhoittumisen jälkeen.

Reaktiovaihe seuraa shokkivaihetta. Tässä vaiheessa, joka kestää päivistä kuukausiin, ihmisen psyyke avautuu käsittelemään asioita jotka ovat tapahtuneet. Vaiheeseen liittyy voimakkaita traumaperäisen stressin oireita. Ihminen hakee itselleen purkautumiskeinoja, jotka voivat vaihdella laidasta laitaan. Tällöin yksilössä käynnistyvät defenssimekanismit, joilla pyritään selviämään kriisin yli. Nämä mekanismit voivat vaihdella laajastikin. (Hammarlund 2001, 101–103.)

Erilaisia defenssimekanismeja ovat:

- Torjunta, jossa tapahtuma kielletään.
- Regressio eli taantuminen: psyyke kääpertyy itseensä ja torjuu tapahtumat.
- Projisointi. Ihminen heijastaa omat syyllisyydentunteensa ympäristössään oleviin henkilöihin. Hän ei itse ota vastuuta mahdollisista tapahtumista.
- Rationalisointi, jossa kriisin syy järkipäätetään.
- Eristäminen. Tunteiden eristämisessä ihminen kokee kriisin aiheuttaneet asiat ikään kuin ulkopuolelta ja pystyy keskustelemaan niistä rauhallisestikin. Mikäli tämä psyykeen suoja jää pysyväksi eikä asioita käsitellä subjektiivisuuden tasolla, voi ihminen myöhemmin oireilla vaikeiden ahdistuneisuushäiriöiden kautta.
- Voimistuminen
(Nurmi 2006, 166–168.)

Reaktiovaiheessa voidaan tunnistaa erilaisia oireita. Tällaisia oireita ovat:

- Neurastenia, eli heikkohermoisuus (väsymysoireyhtymä)
- Ahdistus
- Depressiiviset vaivat
- Aggressiiviset ilmaisut
- Psykosomaattiset sairaudet, eli sairaudet joiden taustat ovat psyykkisiä
- Muut reaktiot

Korjaamisvaiheessa ihminen on jo hyväksynyt kriisin aiheuttajan ja alkaa suuntautua tulevaisuutta ja elämän jatkumista kohti. Hän sopeutuu uuteen tilanteeseen ja alkaa keskittyä arkisiin toimintoihin uudestaan. Tämä sopeutuminen on oleellinen osa kehitystä, ja tässä vaiheessa kriisistä voi löytyä myös jotain opittavaa. Mikäli ihminen ei

milloinkaan siirry korjaamisenvaiheeseen, vaan elää jatkuvaa reaktiovaihetta, tarkoittaa se sitä, että hän tarvitsee ajatustensa työstämisessä ulkopuolista ammattiapua.

Kriisikaaren lopuksi ihminen astuu uudestaan suuntautumisen vaiheeseen ja kokee menneisyyden menneisyytenä. Mahdolliset menetykset ovat korvautuneet uusilla objekteilla. Tässä vaiheessa kriisistä on tullut jo osa elettyä elämää ja muistoja. (Cullberg 1971, 11-28.)

Psyykkiset kriisit voidaan Johan Cullbergin (1971, 11–28) mukaan jakaa seitsemään eri luokkaan.

1. Objektin menetys

Kun ihminen menettää jonkin tai jonkun itselleen tärkeän asian tai ihmisen, on kyseessä objektin menetys. Käytännössä kriisin yhteydessä tässä tilanteessa on kyseessä kuolemantapaus tai läheisen vakava sairaus. Reaktiot objektin menetykseen vaihtelevat riippuen siitä, mikä kriisin kohdanneelle henkilölle on menetyksen merkitys. Reaktiot vaihtelevat somaattisista oireista (fyysiset tuskat) psyykkisiin ongelmiin (vaikea depressio, ahdistuneisuus).

2. Autonomian menetys

Itsemääräämisoikeus on tärkeä ihmiselle. Sen menettäminen, ja joutuminen muiden ihmisten tai olosuhteiden ohjaamaksi, voi johtaa ihmisen vaikeaan henkilökohtaiseen kriisiin. Riippuvuus muista sekä kokemus siitä, ettei saa tai ole kykenevä päättämään omista asioistaan, voi ilmetä usein aggressiivis–depressiivisinä reaktioina, jotka herättävät auktoriteetissa reaktion laittaa kriisissä oleva ”ruotuun”.

3. Lisääntymiseen liittyvät ongelmat

Lisääntyminen on ihmiselle tehtävä, jonka hän kokee olevan lähes pakotettu täyttämään. Mikäli jostain syystä lisääntyminen ei onnistu, antaa se ihmiselle riittämättömyyden tunteen koskien omaa tehtäväänsä ihmisenä. Lisääntymiseen liittyvät kriisit ovat yleensä kypsymis– ja kehityskriisejä.

4. Ihmissuhteisiin liittyvät ongelmat

Kun ihmissuhde joutuu äkillisesti ja odottamatta koetukselle aiheuttaa se usein kriisi-reaktioita yksilössä. Ihminen reagoi eritasoisesti ihmissuhteista johtuviin kriiseihin. Mikäli toisen teot aiheuttavat arvottomuuden ja hylätyksi tulemisen tunnetta, voi loukatun reaktio olla yllättävän voimakaskin. Voimakas depressiivinen aggressio voi saada ihmisen järkeilykyvyn sumentumaan ja johtaa jopa itsemurhayrityksiin. Kostaminen, rankaiseminen ja itsensä tuhoaminen ovat reaktioita, joihin kriisin kokeva henkilö ryhtyy.

5. Sosiaalinen häpeä

Ihmisen asema sosiaalisessa verkostossa liittyy oleellisesti hänen henkiseen hyvinvointiinsa. Arvostuksen saaminen kohentaa itsetuntoa positiivisesti. Sen tähden me teemme asioita sosiaalisten normien mukaan ja yritämme täyttää paikkamme yhteisön silmissä. Epäonnistuminen asioissa, joista meidän oletetaan suoriutuvan, on vaarana johtaa kriisiin. Tapahtuman reaalinen ja kuviteltu suuruus ovat tärkeitä tekijöitä kriisi-reaktioiden voimakkuuden ja ilmenemismuotojen kannalta.

6. Yhteiskunnan rakennemuutokset

Yhteiskunnan rakennemuutokset voivat järkyttää ihmisen elämän perusasioita ja aiheuttaa näin akuutteja kriisireaktioita.

7. Ulkoiset katastrofit

Ulkoiset asiat, jotka järkyttävät ihmisen turvallisuuden tuntemusta perustavan laatusasti, voivat olla yksilölle hyvinkin traumaattisia. Reaktiot ulkopuolelta tuleviin ärsykkeisiin riippuvat vahvasti siitä, kuinka henkilökohtaisesti ne yksilön elämään vaikuttavat. Myös se, kuinka koulutettu mieli on kohtaamaan näitä asioita, vaikuttaa reaktioiden voimakkuuteen.

3.2 Motivaatio

Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii motivaatiota tehdä jotain päämääränsä eteen. Usein kuitenkin tuntuu käyvän niin, että tavoitellaan pilvilinnoja vailla motivaatiota tehdä mitään asian eteen. (Hämäläinen 2001, 186.)

Asenne ja motivaatio ovat asioita, jotka liittyvät vahvasti toisiinsa. Asenne on enemmänkin melko pysyvä, sisäistynyt ja hitaasti muuttuva reaktiovalmius, kun taas motivaatio lyhytaikaisempi ja liittyy pikemminkin vain yhteen tilanteeseen kerrallaan. Asenne siis vaikuttaa enemmän toiminnan laatuun, motivaatio siihen millä vireydellä toiminta tehdään. Motivaatio voidaan jakaa tilannemotivaatioon sekä yleismotivaatioon. Yleismotivaatio kuvaa käyttäytymisen eräänlaista keskimääräistä tasoa, käyttäytymiseen liittyvää yleistä suuntaa sekä vireyttä. Tilannemotivaatio taas on enemmän riippuvainen yleismotivaatiosta. Mikäli yleismotivaatio on hyvä, on yksilön helpompi ryhtyä suorittamaan jotakin tilanteeseen tai tapahtumaan liittyvää tehtävää, kuin yksilön, jonka yleismotivaatio on jo valmiiksi alhainen. Motivaatio siis viittaa ihmisen psyykkiseen tilaan, mikä määrittää sen, millä intensiteetillä hän toimii ja mihin hänen mielenkiintonsa suuntautuu. Asenteet kertovat yksilön positiivisesta tai negatiivisesta suhtautumisesta sekä ihmisen arvostuksesta johonkin tai johonkukaan. (Ruohotie 1998, 41-42.)

Tärkeä asia motivaation syntymisessä on myös opiskeluympäristö. Koulun, sekä sen henkilöstön, mahdollisuuksia vaikuttaa opiskelijoiden motivaation on tutkittu paljon. Motivaation luominen ylhäältäpäin vaatii kaikilta sitoutumista. Mikäli opiskelijoiden motivaatiota halutaan parantaa, tulee niin opiskelijan kuin jokaisen henkilökunnan jäsenen osallistua siihen aktiivisesti. Akateemiset saavutukset tulee mieltää haluttaviksi, saavutettaviksi ja kestäviksi. Nämä maalit joihin opiskelussa tähdätään voivat lopulta muuttua tavoitteiksi joista oppilaitos tunnetaan ja jotka sitä muiden silmissä määrittävät. Motivaatiota kehittävä koulu kehittää myös itseään ja luo hyvän opiskeluympäristön kaikille. (Renchler 2001, 3-5.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusongelmien muodostuminen

Tutkimusongelma on aihepiiristä johdettu pääongelma, johon viime kädessä koko tutkimuksella haetaan vastausta. Ongelma on yleisluonteinen asia, pulma tai kysymys, joka halutaan selvittää tutkimuksen avulla. (Vilka 2005, 184.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on aina mahdollista, että tutkimusongelma saattaa muuttua tutkimuksen edetessä (Hirsjärvi & Hurme 1997, 120). Kysymyksenasettelu on tärkeää, sillä vaarana on että tutkimuksessa voidaan jäädä pelkästään aineiston luokittelun tasolle. Tutkimukseen liittyviä ongelmia voidaan myös jaotella. Tutkimuksessa on aina pääongelma, tai useampikin. Pääongelman lisäksi voi löytyä kuitenkin myös vielä osaongelmia, alaongelma, sekä alaongelman alaongelmia. (Hirsjärvi ym. 1997, 120-121.)

4.2 Tutkimusongelmat

Tässä opinnäytetyössä tutkimusongelmat muodostuivat teoriatietojemme pohjalta. Teoriatiedoissa esiin nousivat psyykkisten kriisien ja motivaatiotekijän osuus korkeakouluopintojen keskeyttämiseen. Otimme huomioon myös mahdolliset muut haastatteluissa esille nousevat asiat. Seuraavat kolme asiaa nousivat tutkimusongelmiksemme.

1. Mikä on psyykkisten kriisien yhteys opintojen keskeyttämiseen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osastolla?
2. Onko motivaatiotekijöillä yhteyttä opintojen keskeyttämiseen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osastolla?
3. Nouseeko haastatteluista esille muita asioita, joilla on yhteys opintojen keskeyttämiseen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osastolla?

4.3 Tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on saada selville ihmisen omat kuvaukset koetusta tilanteesta. Tällä tutkimusmuodolla on mahdollista tavoittaa myös ihmisen merkitykselliseksi koettuja tapahtumaketjuja. (Vilka 2005, 97.)

Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena, eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusmuoto tukee pyrkimystämme selvittää opiskelijoiden omakohtaisia kokemuksia opiskelusta sekä sen keskeyttämisestä, ja etsiä näistä kokemuksista sekä kokemuksiin liittyvistä tuntemuksista psyykkisiä kriisejä ja motivaatiotekijöiden yhteyttä asiaan.

Lähestymme tutkimusongelmaamme haastateltavien kautta ja heidän ehdoillaan. Tärkeintä on se, miten opiskelijat itse kokevat ja kokivat psyykkisen tilansa opintojen keskeytyessä sekä kokivatko he kriisejä ja olivatko tietoisia niistä. Käytämme laadullista tutkimusta sillä aiheitamme ei voi mitata millään suureella. Yksilökohtaisten kokemusten ja ajatusten tulkitsemiseen laadullinen tutkimus on sapluunansa laajuudessaan paras. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 156-157.)

4.4 Teemahaastattelu

Teimme opinnäytetyömme käyttäen teemahaastatteluja aineistonhankinnassa. Avoimuudessaan teemahaastattelu lähentelee syvähaastattelua. Teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen mukaan. Eteneminen tapahtuu johdatellen kysymyksillä, sekä tarkentavilla kysymyksillä, haastateltavaa ilmaisemaan tutkittavia seikkoja. Yhtenäistä kysymysrunkoa voi tarpeen niin vaatiessa muuttaa; kysymysten järjestyksen ei tarvitse olla sama ja sanamuotoja voidaan tilannekohtaisesti hienosäätää, jotta paras mahdollinen haastattelutulos saadaan. Teemahaastattelussa kysymykset tulee kuitenkin asettaa varoen. Mitä tahansa ei tule kysyä, sillä tavoitteena kysymyksillä on kuitenkin löytää vastaus tutkimuksen tarkoitukseen, tutkimusongelmaan sekä tutkimustehtävään. Haastattelun avoimuudesta riippuen voidaan antaa tilaa myös omien havaintojen hyväksikäyttämiseen tiukasti edeltä käsin tehtyjen kysymysten ohjenuorassa riippumisen sijaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75–77.)

Teemahaastattelu sopii aineistonkeruumenetelmänä tutkimukseemme parhaiten, sillä haastateltavia ei ole kovinkaan monta, mutta tietoa tulisi saada mahdollisimman monipuolisesti. Teemahaastattelu mahdollistaa myös sen, että jos jotkin valmistelemamme kysymykset osoittautuvat haastattelun aikana irrelevanteiksi, voimme pudottaa nämä kysymykset pois. Teemahaastattelun ideana on löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. Haastattelumuoto luovii siis puoliavoimien ja avoimien kysymysten välillä ja antaa näin tilanteelle enemmän vapauksia kuin strukturoitu haastattelumuoto.

4.5 Teemojen muodostuminen

Teemat ovat käsitteitä, jotka nousevat teoriasta ja pohjaavat siihen. Teema-alueet edustavat teoreettisen pääkäsitteiden spesifioituja alakäsitteitä tai – luokkia. Teemat ovat iskusanamaisia ja pelkistettyjä, yksityiskohtaisempia kuin tutkimusongelmat (Hurme 2006). Tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset teema-alueet, joita tutkimus-haastattelussa olisi välttämätöntä tutkimusongelmaan vastaamiseksi käsitellä. (Vilkka 2005, 101).

Teemahaastattelurungon muodostimme käymällä ensin läpi aineistokirjallisuutta, sekä jo aiemmin aiheen tiimoilta tehtyjä tutkimuksia.

Kriisiteorioiden pohjalta laadimme kysymyksiä, joilla pyrimme selvittämään, millainen kriisi mahdollisesti on kyseessä, minkälainen oli haastateltavan reagointi ja millaisia oireita psyykinen kriisi aiheutti. Motivaatiota koskevat kysymykset pohjaavat myös täysin teoreettisiin lähteisiin, ja niillä pyrimme selvittämään haastateltavan asennoitumista opiskelua kohtaan. (liite 1)

4.6 Haastattelut ja havainnointi

4.6.1 Haastattelut

Haastateltavien saamiseksi otimme yhteyttä opinnäytetyömme ohjaajaan sekä koulumme opintotoimistoon. Opinnäytetyömme ohjaaja allekirjoitti tietojen luovutuspyynnön (liite2). Saimme opintoasianpäälliköltä listan neljän viimeisen vuoden aikana Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveystieteiden opintonsa keskeyttäneistä opiskelijoista. Saimme myös heidän entiset ryhmätunnuksensa sekä sähköpostiosoitteensa. Listassa ilmeni myös keskeyttämisen ajankohta ja suunta-antava syy. Lähetimme tiedustelevalle sähköpostin kaikille niille opintonsa keskeyttäneille henkilöille, joiden keskeyttämisen syytä ei ollut tiedossa.

Saimme kahdeksan yhteydenottoa koskien haastatteluja, ja valikoimme näiden perusteella viisi henkilöä haastateltaviksi. Hirsjärven ym. mukaan haastattelussa tiedonkeruun menetelmänä on etuja ja haittoja. Yksi haastattelun eduista ja haitoista on se, että jo ennalta on varmaa, että haastattelu tuottaa vastauksia monitahoisesti ja moneen eri suuntaan. (Hirsjärvi ym. 2010, 200- 201) Päädyimme haastattelun määrässä viiteen,

sillä teemahaastattelut vievät paljon aikaa ja niiden purkaminen sekä analysoiminen sitäkin enemmän.

Nämä viisi haastateltavaamme valitsimme tutkimukseemme. Syynä satunnaisottoon oli se, että emme halunneet millään tavoin vaikuttaa mahdollisiin tutkimustuloksiin. Haastattelutilanteessa haastattelija kulki kysymyksestä toiseen valmiiksi laatimamme teemahaastattelulomakkeen (liite 3) mukaisesti. Tiedot haastatteluistamme löytyvät taulukosta 1. Jokainen haastattelu litteroitiin, eli kirjoitettiin puhtaaksi, välittömästi haastattelun jälkeen. Litteroituja sivuja meille kertyi yhteensä kolmekymmentäkaksi. Kun kaikki haastattelut olivat koossa, aloitimme aineiston purkamisen ja sen analysoinnin.

TAULUKKO 1. HAASTATTELUT

Haastateltava	Kesto	Paikka	Haastattelija	Havainnoija	Muita huomioita
nro 1	20min 6sek	Haastateltavan työpaikka	Sallansalo	Nisula	Haastattelu keskeytyi kerran
nro 2	26min 33sek	Haastateltavan koti	Nisula	Sallansalo	
nro 3	24min 38sek	Kirjasto	Sallansalo	Nisula	Häly ja liike taustalla
nro 4	22min 58sek	Haastateltavan koti	Sallansalo	Nisula	
nro 5	13min 26sek	Kirjasto	Nisula	Sallansalo	Häly taustalla

4.6.2 Havainnointi

Havainnointimuodoista osallistuva havainnointi sopi tähän tutkimukseen parhaiten. Tämä antaa mahdollisuuden tilanteesta riippuen osallistua täydellisesti haastattelutilanteeseen ja näin johdatella tiedonantajaa kysymyksillä, tai vaihtoehtoisesti antaa mahdollisuuden olla osallistumatta haastatteluun lainkaan, mikäli tiedonantaja kertoo itse riittävästi. (Tuomi ym. 2009, 82.)

Haastattelija noudatti valmiiksi laatimaamme teemahaastattelurunkoa (liite 3) ja muokkasi kysymyksiä haastattelun edetessä tilannetta ja haastateltavaa ihmistä mukailleen pitäen huolen kuitenkin siitä, että saimme haastattelussa haettua tutkimuksemme kannalta oleellisen tiedon. Toinen haastattelija toimi taka-alalla havainnoijana tarkkailemassa haastateltavan reaktioita ja pitämässä huolen, siitä että haastattelu ei rönnyillyt sivuraiteille ja pysyi asiassa. Hän myös esitti tarpeen mukaan täsmentäviä ja syventäviä kysymyksiä

Jokaisessa haastattelutilanteessa havaitsimme haastateltavissa eritasoisia tunnereaktioita heidän puhuessaan opintojensa keskeyttämiseen johtaneista asioista. Haastattelussa, joissa ilmeni keskeyttämispäätöksen taustalta psyykkisiä kriisejä, tunnereaktiot olivat voimakkaampia. Kiihtyminen ja herkistyminen olivat yleisimpiä tunnereaktioita, joskin myös lievää aggressiivisuuttakin oli havaittavissa.

4.7 Laadullisen aineiston analyysi

Sisällönanalyysi on analysointitapa jolla voidaan analysoida kaikenlaisia dokumentteja systemaattisesti sekä objektiivisesti. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jolla saadaan järjestettyä saadut tulokset johtopäätöksiksi etsimällä tekstistä merkityksiä. Kun käytetään induktiivista sisällönanalyysia, yhdistellään tekstistä saatuja käsitteitä ja saadaan siten vastaus tutkimustehtävään. Deduktiivisessa analyysissä aineiston analysointi ja sen luokittelu perustuu aikaisempaan teoriaan tai viitekehykseen. (Tuomi ym. 2009, 103-113.)

Saamamme materiaalin analysoimiseen käytimme sisällönanalyysia. Litteroidessamme haastatteluja kiinnitimme huomiota samankaltaisuuksiin. Kiinnitimme huomioita kriisin merkkien sekä sen eri vaiheiden esiinnousemiseen. Käytimme sisällönanalysointikeinona induktiivista, eli aineistolähtöistä, sekä deduktiivista, eli teorialähtöistä, analyysia.

Aineistoa kerätessä joudutaan luottamaan siihen, että haastateltavat kertovat todenmukaisesti kokemuksistaan. Haastattelijan tulee myös huomioida mahdolliset omat ennakkoluulonsa haastateltavaa kohtaan. Nämä seikat luovat ongelmia tutkimuksen luotettavuuteen. (Tuomi ym. 2009, 91-97.)

Luimme litteroimamme haastattelut huolella läpi, ja etsimme haastatteluista esiin nousevia teoriaviitekehukseemme istuvia asioita. Tämän lisäksi kiinnitimme myös huomiota muihin esille nouseviin yhteneviin asioihin. Päätimme nostaa myös nämä esille käydessämme läpi työmme tuloksia. Merkitsimme yhtenevät asiat litteroimiimme teksteihin yliviivaustusseilla, jotta meidän olisi helpompi suorittaa vertailua asioiden välillä ja jotta saimme nostettua esille tutkimuksemme kannalta relevantin tiedon helpommin tekstistä. Jokainen väri merkitsi tiettyä teemaa, ja keräsimme näin värien avulla tiedot yhteen, jotka tyypittelimme teemoittain. Tämän jälkeen keräsimme teemat allekkain ja tarkastelimme, vastaavatko ne tutkimusongelmaamme.

Kvalitatiivisen aineiston analyysissä käytimme apuna teemoittelua. Analyysivaiheessa tarkastelimme eri haastatteluista nousevia yhtäläisyyksiä. Yhtäläisyydet pohjautuvat valmiisiin teoreettisiin induktiivisiin viitekehysiin. Keräämästämme materiaalista nousi myös esille muita deduktiivisia teemoja. HavaitSIMME myös näiden esille nousseiden deduktiivisten teemojen välillä yhtäläisyyksiä eri haastateltavien välillä. Alkaessamme aineiston yhteyksien tarkastelun käytimme menetelmänä tyypittelyä. Tyypittelyssä pyrimme määrittelemään tapauksia analysoimalla, jotta saisimme ne ryhmiteltyä yhteneväisten esille nousseiden piirteiden perusteella. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 173-174.)

Olimme päättäneet jo ennen tutkimuksen käynnistämistä tutkimuksellemme pääteemat, psyykkiset kriisit ja motivaatio. Keräsimme tutkimuksia ja lähdekirjallisuutta näitä aihepiirejä koskien jotta saisimme pohjatietoa siitä, minkälaisiin asioihin voisimme törmätä ja millaisia asioita lähtisimme tutkimaan. Ennen kuin aloitimme keräämämme aineiston analysoinnin, meillä oli aiemmista läpi käymistämme tutkimuksista esille nousseita teemoja. Haastattelujen päätyttyä rupesimme etsimään myös haastatteluista nousevia uusia teemoja. Pystyimme nostamaan esiin näitä teemoja, sillä ne olivat yhteisiä useammalle kuin yhdelle haastateltavalle. Haastatteluista nousi esiin neljä selkeästi erottuvaa teemaa, jotka ovat:

- työelämän ja opiskelun yhdistäminen
- opiskelun ja perhe-elämän yhdistäminen
- koulusta, sen henkilökunnalta tai opiskelutovereilta saatu tuki
- koulun henkilökunnalta saatu opetus ja ohjaus.

Johtopäätökset tutkimuksesta saimme käyttämällä tiedon synteesiä, jossa kokosimme yhteen haastatteluissa esille nousseet pääseikat ja vastasimme näiden pääseikkojen avulla tutkimusongelmaamme. (Hirsjärvi ym. 2010, 230.)

5 TULOKSET

5.1 Psykkisten kriisien yhteys opintojen keskeyttämiseen

Useamman haastateltavan keskeyttämispäätöksen taustalta löytyi psyykkisiä kriisejä. Kahdesta haastattelusta oli selkeästi poimittavissa objektin menettämiseen liittyviä kriisejä. Näissä tapauksissa kyseessä oli läheisen sairastuminen ja läheisen menetys. Nämä objektien menettämiset aiheuttivat psyykkisiä ongelmia, jotka heikensivät haastateltavien mahdollisuuksia suorittaa normaalia opiskelua. Yksi haastateltava oli kokenut että hänen itsemääräämisoikeutensa kajottiin. Tämä haastateltava koki, ettei hän kyennyt täyttämään ylhäältäpäin asetettuja standardeja siitä, millainen opiskelijan tulisi olla:

”..niihin aikoihin mun vaari kuoli.” - Haastattelu nro. 5

Kahden haastateltavan keskeyttämispäätöksen taustalla oli ihmissuhteisiin liittyviä ongelmia. Vaikeudet parisuhteessa ja muutokset yleisessä elämäntilanteessa toimivat taustatekijöinä tilanteissa, jossa opintojen jatkaminen ei ollut enää haastateltavien kannalta helppoa tai mielekäästä. Ihmissuhteiden hankaluudet söivät haastateltavien energiaa, jonka he olisivat muutoin voineet mahdollisesti suunnata opintoihinsa. Yhden haastateltavan parisuhdevaikeudet aiheuttivat tilanteen, jossa hänen täytyi suunnata koko elämänsä uudella tavalla:

”..tuntu et mun pitää kasata mun oma elämä. Miähän silloin syksyl erosin siit mun exäst.” – Haastattelu nro. 4

Sosiaalinen häpeä oli suuri tekijä kahden haastateltavan opintojen keskeyttämisen taustalla. Vaikka haastateltavien saama negatiivinen palaute ei välttämättä ollut aina erityisen suurta, niin tästä huolimatta yksilö voi kokea arvostuksen riittämättömyyden tunteen voimakkaastikin ja tämä voi ilmetä voimakkaina kriisireaktioina. Näissä tapa-

uksissa haastateltavat kokivat omat taitonsa ja osaamisensa riittämättömiksi. Eräs haastateltava koki omat taitonsa puutteellisiksi, eikä hän kokenut saamansa palautteen auttavan asiassa yhtään:

”Totesin ettei minusta oo ikinä hoitamaan yhtä ainutta potilasta, ja mulle ilmaistiin se myös hyvin suoraan.” – Haastattelu nro.3

Negatiivinen palaute ja soveltumattomuus alalle aiheuttivat haastatteliijoille huonouden tunnetta ja pelkoa omasta pärjäämisestä. Yksi haastateltava mainitsi yhteiskunnan rakennemuutokset keskeyttämispäätökseen vaikuttavana tekijänä, erityisesti kouluam-pumiset aiheuttivat ahdistusta:

”Miä en oikeen osannu puhua kelleen ennen ku mulle tuli ne ekat ahdistuskohtaukset.” - Haastattelu nro. 5

Elämäntilanteen ja elinympäristön muutokset aiheuttivat kahdelle haastateltavalle jatkuvaa ahdistusta ja yksinäisyyden tunnetta. Nämä ulkoiset katastrofit vaikuttivat opintojen keskeyttämistä koskevaan päätökseen:

”Ensimmäistä kertaa asuin yksin silloin..” - Haastattelu nro. 4

Psykkiset kriisit johtivat kahden haastateltavan kohdalla pakko-oireisten häiriöiden ja ahdistuskohtausten syntymiseen.

5.2 Motivaatiotekijöiden yhteys opintojen keskeyttämiseen

Havaitsimme motivaation, ja erityisesti sen puutteen, olleen yhteydessä opintojen keskeyttämiseen. Kolmen haastateltavan motivaation ongelmat tai puutokset johtuivat selkeästi heidän yleisistä asenteistaan. Haastateltavat mainitsivat heidän yleisen asennoitumisensa opiskelua kohtaan olevan heikkoa ja jatkuvan suorittamisen kuluttavan heitä:

”En jaksanu sitä et on ollu ala-asteen ekast luokast asti koulus, ja vaa suorittamal suorittanu.” – Haastattelu nro. 4

Yksi haastateltava heijasti koko opintojen keskeyttämisen syyksi, eikä kokenut keskeyttämispäätöksen johtuvan itsestään. Tätä haastateltavaa kuormitti erityisesti opettajien sekä opiskelijoiden välisen kommunikaation puuttuminen, liiallinen tehtävien määrä ohjeistuksiin nähden ja tämä sai hänet tuntemaan opiskelun olevan mahdollonta näillä järjestelyillä. Yhden haastateltavan ongelmana oli tilannemotivaatio. Tilannemotivaatioon heikentävästi vaikutti tavoitteiden asettamisen omaehtoisuuden vaikutus suorituksen intensiteettiin. Haastateltava koki helpommaksi sen että hänelle saneltiin tavoitteet. Tuolloin hän paneutui annettuun tehtävään tarmokkaammin, kuin että olisi itse asettanut tavoitteensa.

”Olen motivoitunut mutta ensimmäinen ajatus on aina et miä en selviä tästä.”- Haastattelu nro. 3

”No riippuu vähän haasteesta. Että onko ne itensä asettamia, vai onks ne jotain pakotteita.”- Haastattelu nro. 4

Yleismotivaation huono taso tuli ilmi kolmessa haastattelussa. Kritiikin sietämättömyys, motivaation heikkeneminen koulun aloittamisen ja lopettamisen välillä sekä omien odotusten erilaisuus koulun vaatimuksiin verrattuna laskivat yleismotivaatiota ja näinollen olivat myötävaikuttajina opintojen keskeyttämistä koskevaan päätökseen:

”Meni sukset ristiin (opettajan kanssa), ja sit sieltä alko tulla noita todella ”fiksuja” kommentteja jotka olis pitäny laskea läpi, mutta olin sen verran heikko että en laskenut niitä läpi ja kävin vaan opiskelee.” – Haastattelu nro. 3

5.3 Haastatteluista esille nousseiden muiden tekijöiden yhteys opintojen keskeyttämiseen

Keräämästämme haastattelumateriaalista nousi esille myös muiden tekijöiden yhteys opintojen keskeyttämiseen. Työelämän ja opiskelun yhdistäminen osoittautui kahdelle haastateltavalle liian haastavaksi. Työnantajan sekä koulun joustamattomuus tekivät mahdollottomaksi työnteon opiskelun ohella. Sekä työn että kuormittavuus opintojen kuormittavuus söivät voimia ja estivät haastateltavia paneutumasta täysillä kumpaankaan:

”Työnantaja vaati, et mun piti olla ainaki ensimmäiset kuukaudet työpaikalla ainakin viis päivää viikossa, joten mitä vaihtoehtoja mulla oli? Koulu vaati et mun piti olla lähipäivät paikalla.”– Haastattelu nro. 2

Palkattoman työharjoittelun suuresta määrästä johtuva ansionmenetyks ei kannustanut jatkamaan opintoja. Yhden haastateltavan mukaan koulu lupasi enemmän kuin pystyi todellisuudessa tarjoamaan. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ei toteutunut koulun lupauksista huolimatta. Yksi haastateltava koki opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisen liian haastavaksi. Hänen piti päivisin olla töissä ja iltaisin koulussa ja samalla vielä yksinhuoltajana järjestää lapselleen hoito työntöön ja opiskelun ajaksi:

”Oli mahdoton yhdistää sitä elämää ja opiskelua”- Haastattelu nro. 1

Kolme haastateltavaa koki koulusta, sen henkilökunnalta tai opiskelutovereilta saadun tuen määrän vaikuttaneen heidän opintojensa keskeytymiseen. He eivät kokeneet saavansa koulun henkilökunnalta tarpeeksi tukea, vaan ainoan tuen tulevan kanssaopiskelijoiden taholta. Yksi haastateltava koki konfliktin opettajan kanssa olevan pääsyy opintojen keskeyttämisen taustalla. Haastateltava koki joutuvansa opettajan julkisen nöyryytyksen kohteeksi toistuvasti. Opettajien ja opiskelijoiden välinen tasavertaisuus koettiin huonona yhdessä haastattelussa, ja yksi haastateltava koki, ettei ollut saanut tukea tai kannustusta opettajilta ensinkään. Hän koki opettajien suhtautuvan opiskelijoihin kuin peruskoululaisiin eikä kuten aikuisiin yksilöihin, ja tämä laski motivaatiota opiskelun suhteen. Kolme haastateltavaa koki ongelman olevan koulun henkilökunnalta saadussa opetuksessa ja ohjauksessa. He nostivat erityisesti esille tehtävänänoissa olevat epäselvyydet ja atk:ta koskevan ohjeistuksen puutteen, sillä tehtäviä piti suorittaa paljon tietokoneella mutta ohjeistus oli niukkaa tai olematonta. Myös informaation kulku opettajien välillä koettiin puutteelliseksi kahdessa haastattelussa. Yksi haastateltava mainitsi erityisesti opettajilta tulevan kannustuksen puutteen:

”..opettajat ei ollu kovin kannustavia, tai tukevia.”- Haastattelu nro.4

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelua

Kuten Erola (2004, 86–89) selvityksessään toteaa, noin kolmasosalla opiskelijoista on satunnaista masentuneisuutta. Samassa selvityksessä ilmeni motivaation puutteen olevan työssäkäynnin ohella yleinen poissaolon syy. Näissä tuloksissa, kuten tutkimuksestamme saamissakin tuloksissa on selkeitä yhtäläisyyksiä. Masentuneisuutta emme selkeästi voi todistaa toteen, sillä emme tutkineet tätä aihetta. Kuitenkin havainnoijan roolissa pystyimme aistimaan lieviä keskeyttämisen aikaiseen masentuneisuuteen viittaavia piirteitä. Selkeästi oli osoitettavissa, että motivaation puute ja ansiotyö opintojen ohella vaikuttivat opintojen keskeyttämiseen johtavaan päätökseen. Saamamme tulokset ovat samansuuntaisia Kaliman (2011, 220) väitöskirjasta saatujen tulosten kanssa, joissa ansiotyön osoitettiin selvästi häiritsevän opintoja.

Tuloksissamme tulee ilmi myös ylläsurin kokemuksen ja itsensä tuntemisen onnettomaksi ja masentuneeksi. Nämä täsmäävät Kuntun ja Huttusen (2009, 87–88) korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa saatuihin tuloksiin.

Stressi oli jokaisella haastateltavallamme osallisena opintojen keskeyttämistä koskevaan päätökseen. Osalla stressi johtui psyyken ongelmista, osalla samanaikaisesta työssäkäymisestä ja osalla oppilaitoksen kuormittavuudesta. Tämä ei aivan yhdenmukainen Saarenmaan ym. (2010, 66–68) tutkimustuloksien kanssa, sillä hänen tuloksiansa mukaan stressistä on kärsinyt noin puolet hänen tutkimukseensa osallistuneista opiskelijoista. Saarenmaan tuloksissa kolmannes opiskelijoista pelkäsi opintojen jälkeistä työttömyyttä. Tällaista emme havainneet omissa tuloksissamme, päinvastoin. Uskomme tämän johtuvan sosiaali- ja terveysalan hyvästä työllistymistilanteesta, jonka myös opiskelijat tiedostavat.

Saamamme tutkimustulokset ovat yhteneviä Johan Cullbergin (1973) kriisiteorioiden kanssa. Cullberg oli jakanut ihmisen elämässään mahdollisesti kokemat kriisit seitsemään eri alaluokkaan ja saamissamme haastattelutuloksissa oli viitteitä lähes kaikista näistä luokista. Lisääntymiseen liittyvät kriisit puuttuivat, mutta siihen on syynä todennäköisesti haastateltavien nuori ikä. Erityisesti ihmissuhteisiin liittyvät kriisit sekä sosiaalinen häpeä toistuivat useammassa haastattelussa. Johan Cullberg kertoo kriisiteoriassaan ihmissuhteiden ongelmien voivan aiheuttaa voimakkaita kriisireaktioita

yksilöissä. Opiskelu elämä ja opiskelu koulussa muuttavat monen opiskelijan maailmaa. Nämä muutokset ovat varmasti lisänneet kriiseille herkistymistä sekä niiden syntymistä.

Myös haastateltavien motivaatiossa esiintyvät ongelmat olivat yhteneväisiä teoriapohjamme kanssa. Erityisesti esille nousi yleismotivaation asema yksilön suoriutumisesta hänelle asetetuista tehtävistä. Yleismotivaation ollessa jo valmiiksi alhainen kärsi myös tilannemotivaatio.

6.2 Johtopäätökset

Tavoitteenamme oli tutkia, onko Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opintojen keskeyttämisen taustalla psyykkisiä kriisejä tai motivaatiotekijöitä, sekä etsiä muita esille nousevia opintojen keskeyttämiseen johtavia asioita. Viidestä tutkimukseemme osallistuneesta henkilöstä kolmella oli keskeyttämisen taustalla psyykkisten kriisien määritelmiä täyttäviä syitä. Kolmella henkilöllä oli motivaatiotekijöitä keskeyttämiseen johtavan päätöksen taustalla. Kaikilla näistä kolmesta henkilöstä joilla oli psyykkisten kriisien määritelmiä täyttäviä syitä, oli myös motivaatiotekijöitä opintojen keskeytyspäätöksen taustalla. Tästä voimme päätellä sen, että **motivaatiotekijöillä ja psyykkisillä kriiseillä näyttäisi olevan yhteys toisiinsa**. Haastateltaviemme kohdalla psyykkiset kriisit toivat elämään haasteita siinä määrin, että opiskelumotivaatio kärsi siitä. Meillä **ei ole syytä olettaa että motivaatiotekijät itsessään olisivat johtaneet psyykkisiin kriiseihin, vaan pikemminkin siten, että psyykkiset kriisit olisivat vaikuttaneet motivaatiotekijöihin**.

Viidestä tutkimukseen osallistuneesta henkilöstä kahdella opintojen keskeyttämisen syyksi nousi opiskelun ja muun elämän yhdistämisen hankaluus. Mietimme, onko **ammattikorkeakoulun taholta luvattu opintojen ja työelämän olevan sulavasti yhdistettävissä keskenään, sillä tulostemme perusteella tämä ei toteutunut**. Myös näissä tapauksissa työelämätahon joustamattomuus, sekä koulun ilmoittamat läsnäolopakot olivat konfliktissa keskenään. Nämä yhdessä loivat paradoksaalisen tilanteen jossa haastateltavia vaadittiin olemaan kahdessa paikassa yhtä aikaa, eikä kumpikaan taho suostunut myönnytyksiin. Samaan aikaan kun koulussa vaadittiin läsnäolopakoa, niin työnantaja vaati vastavuoroisesti täyttä työpanosta. Se, että kahdesta haastateltavasta nousi esille tämä työssäkäymisen ja opiskelun vaikea yhdistettävyyden, antaa meille mahdollisuuden tulkita, että ainakin kyseisten kahden henkilön kohdalla **kou-**

lun lupaukset mahdollisuudesta tutkinnon suorittamiseen työssäkäymisen ohella olivat katteettomia.

Toisena tutkimusmateriaalista nousevana asiana **voimme nostaa esille haastateltaviemme kokemukset kommunikaation toimimattomuudesta koulun henkilökunnan sisällä, sekä henkilökunnan ja opiskelijoiden välillä.** Vaikka emme tätä pidäkään opintojen keskeyttämiseen johtavana syynä, voimme kuitenkin päätellä näiden syiden kuormittaneen opiskelua kolmen tutkimukseen osallistuneen kohdalla.

Psykkisistä kriiseissä selviytymisessä tärkeä tekijä on kriisin kokijan ulkopuolelta saama tuki. Tutkimuksessamme **kävi ilmi, että jokainen tutkimukseen osallistunut oli saanut tukea kanssaopiskelijoiltaan.** Mahdollista tukea olisi heidän mielestään myös ollut saatavilla oppilaitoksen henkilökunnalta, mutta tutkittavat eivät halunneet tai osanneet hakea tukea näiltä tahoilta. Päätelimme haastateltavien vastauksista ryhmähengen olleen aina hyvä haastateltavan opiskelijaryhmässä, mutta **esiin tuli myös oppilaitoksen tarjoaman tuen vaikea tavoitettavuus ja näkymättömyys.**

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyn tutkimuksen voi sanoa olevan luotettava, kun tutkimuksen tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia eivätkä teoriamuodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Tutkimusprosessin luotettavuus tarkoittaa sitä, vastaavatko tutkijan tekemät tulkinnot tutkittavan käsityksiä (Vilkka 2005, 158). Tutkimusta ei voi toistaa koskaan sellaisenaan, koska jokainen laadullisella tutkimusmenetelmällä tehty tutkimus on kokonaisuutena ainutkertainen (Vilkka 2005, 159.)

Laadullisessa tutkimuksessa tulee toisistaan erottaa havaintojen luotettavuus sekä niiden puolueettomuus. Mikäli haastattelija antaa haastateltavan henkilökohtaisten ominaisuuksien kuten iän, rodun ja uskonnon vaikuttaa itseensä, suodattuu haastateltavan kertomus tutkijan oman kehyksen läpi. Havaintojen puolueettomuutta tulee kyseenalaistaa, mikäli on viitteitä siitä, että tutkijalla itsellään on sitoumuksia tutkimuksen mahdollisiin tuloksiin. (Tuomi ym. 2009, 135–136.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta ei ole suoria ohjeita, mutta sen luotettavuutta voi lisätä, mikäli tutkimus täyttää tietyt kriteerit ja se on suoritettu laadukkaasti. Luotettavuutta lisää se, että tiedetään mitä tutkitaan ja miksi. Myös omien sitoumuksien tunnistaminen on tärkeää. Aineiston oikeaoppinen keruu ja siihen liittyvät virhemahdollisuudet tulee tunnistaa jo tutkimusta tehtäessä. Tutkijan tulee ottaa huomioon se millä perusteella haastateltavat valitaan, heidän lukumääränsä ja tapa, jolla heihin otettiin yhteyttä. Myös haastateltavien persoona voi vaikuttaa saatuihin tuloksiin. Suuria tekijöitä tutkimuksen luotettavuudessa ovat myös, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi sekä tutkimuksen raportointi. Laadullisessa tutkimuksessa huolellinen raportointi lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi ym. 2009, 140–141)

Mielestämme laadullinen tutkimus, ja varsinkin tutkimusmenetelmämme käyttämä teemahaastattelu, ovat sidottuja aikaan ja paikkaan. Vaikka tutkimus voitaisiinkin toistaa samoilla haastateltavilla myöhemmin, ei voida olettaa, että haastattelut olisivat välttämättä samanlaisia. Ihmisten tuntemukset kokemuksista muuttuvat ajan saatossa. Kuitenkin teemahaastattelu peilaa tarkasti ihmisen henkilökohtaisia kokemuksia, joten saamiemme tuloksia ei voida pitää sattumanvaraisina.

Laadullinen tutkimus oli opinnäytetyössämme paras tutkimusmenetelmä vastaamaan tutkimusongelmaamme. Varsinkin teemahaastattelu antoi meille mahdollisuuden selvittää tarkasti haastateltavan henkilökohtaisia kokemuksia opintojen keskeyttämisprosessista. Haastatteleamalla henkilökohtaisesti, voimme olla varmempia tiedon luotettavuuden suhteen. Emme voi olla varmoja siitä, vastasivatko haastateltavat rehellisesti kysymyksiimme tai ymmärsivätkö he kysymyksen oikein. Kuitenkin laaja teemahaastattelurunko, jossa oli useita samankaltaisia kysymyksiä ja näin ollen toistoa, lisää tulosten luotettavuutta.

Haastateltavamme olivat satunnaisesti valittuja juuri sen takia, että pystyisimme suhtautumaan heihin sekä heidän antamiinsa tietoihin mahdollisimman objektiivisesti. Myös aineiston keruu tukee tutkimuksemme luotettavuutta. Jokaisessa haastattelussa oli läsnä havainnoija sekä haastattelija, jotta saamamme tieto ei häviäisi mielestämme. Tieto pysyi muistoissamme hyvin myös sen nopean litteroinnin vuoksi.

6.4 Eettisyys

Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamista. Näihin hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu tiedeyhteisöjen yleisesti tunnustamien toimintatapojen noudattaminen ja seuraaminen. Tiedonhankinta, tutkimus ja arviointimenetelmät tulevat olla eettisesti kestäviä ja avoimia tarkastelulle. Muiden tutkijoiden samaan aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja teoksia tulee arvostaa asianmukaisesti ja antaa kunnia niistä niille, joille se kuuluukin. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tutkimuksen yksityiskohtainen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi sekä jokaisen tutkimusryhmän jäsenen vastuullisuuksien ja velvollisuuksien määrittäminen. Tutkimuksen avoimuutta lisää mahdollisten rahoituslähteiden ja muiden sidonnaisuuksien huolellinen raportointi. (Kuula 2006, 34-35.)

Ennen jokaista haastattelua pyysimme haastateltavalta suullisen sekä kirjallisen luvan tietojen käyttämiseen. (liite 4) Osallistuminen haastatteluun oli vapaaehtoista. Kerroimme että äänitämme haastattelun ja heti tutkimuksen tulosten valmistuttua tuhoamme kaiken heiltä saamamme materiaalin. Jokainen haastateltava sai itse valita haastattelupaikkansa, ja heitä tiedotettiin siitä, että he saavat missä tahansa tutkimuksen vaiheessa kieltää heiltä saamamme haastattelumateriaalin käyttämisen. Haastattelut suoritimme niin, että haastateltavien anonymiteetti pysyisi koskemattomana tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tiedotimme tästä myös haastateltavia, ja tutkimuksessamme käyttämiä sitaatteja merkitsemme vain haastattelunumeroin, jotta myöhemmin tutkimusta lukeva ei pystyisi yhdistämään näitä käyttämiämme sitaatteja kehenkään tosielämän henkilöön.

Litteroimme haastattelut välittömästi itse haastattelujen jälkeen, jotta haastattelutilanne olisi tuoreena mielessämme. Jokaisen haastattelun jälkeen myös purimme suullisesti haastattelutilanteen kokonaisuutena. Litterointien purkamisen ja aineiston analysoinnin suoritimme yhdessä, jotta tietojen tulkitseminen ei olisi subjektiivista tai vääristynyttä. Jotta tutkimuksemme olisi mahdollisimman läpinäkyvä, olemme kuvanneet opinnäytetyössämme tutkimuksen jokaisen vaiheen tarkasti. Tutkimuksemme valmistuttua hävitimme kaikki haastateltavien yhteystiedot, itse haastattelut sekä tuhosimme haastattelujen äänitallenteet. Myös haastateltaville informoimme tästä jo ennen haastattelun alkua.

6.5 Tutkimuksen hyödynnettävyys

Rajoitetun otannan vuoksi tutkimustuloksia ei voida pitää yleistettävänä, mutta saimme kuitenkin tietoa yksilökohtaisella tasolla siitä mikä johti opintojen keskeytymiseen ja kuinka oppilaitos olisi voinut menetellä toisin. Esiin nousseiden asioiden perusteella oppilaitos voisi tuoda näkyvämmiin esille psyykkisen tuen tarjonnan saatavuutta. Tämä on toteutettavissa esimerkiksi ohjeistamalla henkilökuntaa psyykkisistä ahdingoista ja sen merkeistä, sillä ennaltaehkäisyä voidaan pitää parhaana keinona estää psyykkisten kriisien johtaminen tai vaikuttaminen opintojen keskeytymiseen. Saatujen tutkimustulosten perusteella oppilaitoksen tulisi vielä tarkemmin painottaa opiskelun olevan lähes täysipäiväistä toimintaa. Mikäli oppilaitos haluaisi välttää harhaanjohtamista opiskelun ja työelämän helppoudesta, voisi se väärinkäsitysten välttämiseksi selventää asiaa. Tämä voitaisiin suorittaa esimerkiksi oppilaitoksen koulutustarjontaa mainostavien medioiden avulla. Opiskelun ja työelämän yhdistämisen täytyy olla mahdollista myös muualla kuin paperilla, mikäli näiden yhdistämisen mahdollisuutta aiotaan mainostaa tulevaisuudessakin.

Näiden tutkimustulosten valossa voisi olla aiheellista suorittaa jatkotutkimus oppilaitoksen tarjoamien tukipalvelujen lähestyttävyydestä ja näkyvyydestä. Tutkimustuloksista voidaan saada hyöty myös, mikäli päätetään alkaa tutkimaan työssäkäyvien opiskelijoiden sekä aikuisopiskelijoiden kokemuksia työssäkäynnin ja opiskelun yhdistämisestä.

6.6 Opinnäytetyöprosessin kuvaus

Opinnäytetyöprosessimme oli kaikkea muuta kuin helppo ja yksiselitteinen. Työtä tehdessämme koimme vastoinkäymisiä ja jouduimme muuttamaan jonkin verran jopa aiheitamme. Tästä syystä on mielestämme tärkeää kuvata opinnäytetyöprosessin kulua. Mielestämme prosessin yksityiskohtainen kuvailu lisää myös työmme luotettavuutta.

Aiheen opinnäytetyöllemme saimme koulumme auditoriossa järjestettävässä opinnäytetöiden aiheita koskevassa tilaisuudessa. Itäsuomen Sotilasläänin tilaama työ kiinnitti huomiomme. Työn alustava nimi oli Varusmiespalvelun keskeyttäjien elämäntilanteet, joka oli sidoksissa Voi hyvin nuori – hankkeeseen. Kyseinen aihe oli suosittu useamman opiskelijan keskuudessa, joten yhdessä näiden muiden opiskelijoiden kanssa

jaoimme aihepiiriä pienempiin kokonaisuuksiin erään koulumme opinnäytetöistä vastaavan lehtorin kanssa. Aihealueemme rajasimme koskemaan psyykkisiä kriisejä alunperin, sillä kriisit koskettavat niin ensihoitajia kuin sairaanhoitajiaakin työelämässä ja voivat vaatia akuuttiakin hoitoa. Keskustelussa ohjaavan opettajan kanssa päätimme lisätä myös motivaation osallisuuden tutkimisen työhömmme, sillä motivaatio tai sen puute voivat toimia myös kriisien indikaattoreina. Myös tämä päätettiin lisätä työhömmme siitä syystä, että motivaation puute itsessään usein voi johtaa varusmiespalvelun keskeytymiseen. Halusimme saada tutkimusmateriaaliksemme varusmiesten henkilökohtaisia kokemuksia, ja tämä johti siihen, että valitsimme tutkimuksemme muodoksi laadullisen tutkimuksen ja tutkimusmenetelmäksemme teemahaastattelun. Jo tässä vaiheessa päätimme rajata haastattelujen lukumäärän neljästä kuuteen haastatteluun.

Aiheen muodostuttua lähdimme syventämään teoriatietoamme alustavien tutkimusongelmien pohjalta. Tarkastelimme erilaisia kriisiteorioita ja syvennyimme muuhun aiheetta koskevaan lähdekirjallisuuteen. Myös motivaation vaikutusta yksilön jaksamiseen ja suorituskyykyyn tarkastelimme useiden eri lähteiden perusteella. Näiden tietojen avulla saimme käynnistettyä tutkimussuunnitelman laatimisen. Ideaseminaarin pidimme 15.11.2010 ja saimme tällöin hyväksynnän tutkimuksellemme sekä tutkimuksemme suunnalle.

Alkuvuodesta 2011 saimme puolustusvoimilta tiedon, että sen hetkistä tutkimussuunnitelmaamme ei voitu hyväksyä. Olimme lähettäneet tutkimussuunnitelmaamme Puolustusvoimille arvioitavaksi jo joulukuussa 2010, mutta saimme sen hylättynä takaisin vasta tammikuun 2011 puolella. Tutkimussuunnitelmaamme ei voitu hyväksyä sen takia, että Puolustusvoimat oli muuttanut syksyllä 2010 omia säädöksiään organisaation sisällä tehtäviin ulkopuolisiin opinnäytetöihin. Toisena syynä he mainitsivat sen, etteivät voisi hyväksyä tutkimussuunnitelmaamme, sillä he kokivat tutkimuksemme luonteen olevan lääketieteellinen. Täydensimme tarmokkaasti tutkimussuunnitelmaamme tammikuun 2011 ajan ja lähetimme tutkimussuunnitelmaamme ohjaavan opettajan, Voi hyvin nuori – hankkeen vetäjän sekä hänen puolustusvoimien kontaktinsa hyväksymisen jälkeen uudestaan puolustusvoimille arvioitavaksi. Näistä huolimatta tutkimussuunnitelmaamme palasi helmikuun alkupuolella hylättynä takaisin. Vaikka olimme täydentäneet tutkimussuunnitelmaamme vaatimusten mukaisesti ja hyväksyttäneet sen useammalla taholla ennen lähettämistä, olivat syyt hylkäämisen

perusteeksi edelleenkin samat. Puolustusvoimilla oli takaraja olemassa tutkimussuunnitelmien hyväksymiselle, joka oli meille mahdoton toteuttaa, ja tästä syystä päätimme lopettaa yhteistyön Puolustusvoimien kanssa.

Pidimme opinnäytetyömme teemoina kuitenkin vielä psyykkisten kriisien sekä motivaation yhteyden keskeytyksiin. Tässä vaiheessa opinnäytetyömme toimeksiantajaksi muuttui KymiCare ja kohderyhmäksi Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijat. Aikataulullisista kiireistä johtuen jouduimme pitämään suunnitelmaseminaarin nopeasti aiheen vaihdon jälkeen. Meillä oli kuitenkin tarpeeksi aikaa syventyä kohteen vaihdon mukanaan tuomaan uuteen kohderyhmään. Suunnitelmaseminaarin pidimme 25.2.2011. Kohderyhmän ja yhteistyötahon muuttuessa vaihtui myös ohjaava opettajamme.

Kevään 2011 aikana syvensimme ja täsmensimme teoriatietojamme koskien uutta kohderyhmää. Tässä vaiheessa olimme muuttaneet tutkimuksemme koskemaan korkeakouluopintoikäisiä nuoria aikuisia ja olimme poistaneet työstämme varusmiespalveluun liittyvät tutkimukset, jotka eivät enää palvelleet tutkimustavoitteitamme. Lähdimme tutkimaan korkeakouluopiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia, motivaatiota opiskelua kohtaan, elämäntilanteita sekä opintojen keskeyttämisprosentteja. Pystyimme pitämään aiemman teoriarunkomme samana, ja nyt kiinnitimme huomiota uuden kohderyhmämme erityispiirteisiin.

Teemahaastattelurungon saimme valmiiksi loppukevään ja alkukesän 2011 aikana. Loimme teemahaastattelurunkomme pohjaten täysin tutkimuksemme teoriapohjaan. Samanaikaisesti työstimme jo teemahaastattelulomaketta teemahaastattelurungon pohjalta (Liitteet 1 ja 2). Hyväksyimme myös teemahaastattelulomakkeemme ohjaavalla opettajallamme.

Tulokset saimme valmiiksi lokakuussa 2011. Tuloksista teimme johtopäätökset ja johtopäätöksien perusteella pohdimme työn hyödynnettävyyttä Kymenlaakson Ammattikorkeakoululle. Valmis työ luovutettiin 25.11.2011, ja päättöseminaarin pidimme 2.12.2011.

LÄHTEET

Cullberg, J. 1973. Psykykinen trauma – Kriisiteoriasta ja kriisipsykoterapiasta. A-klinikkasäätiö.

Erola, H. 2004. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi 2004. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2004:16. Helsinki.

Hammarlund, C-O. 2001. Kriisikeskustelu – Kriisituki, jälkipuuntu, stressin ja konfliktien käsittely. Helsinki: Tietosanoma.

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2001 Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997 Tutki ja kirjoita. 1.-2. painos. Helsinki: Kirjayhtymä Oy .

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Saravaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Hurme, H. 2006. Teemahaastattelusta analyysiin. Saatavissa:
http://www.slidefinder.net/t/teemahaastattelu_haastattelusta_analyysiin_helena_hurme/10165548 (viitattu 17.2.2011)

Hämäläinen, P. 2001. Jaksamisesta innostumiseen työssä ja elämässä. Porvoo: Paino WS Bookwell Oy.

Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Saarijärvi: Suomalaiset oikeusjulkaisut SOJ OY.

Kunttu, K. & Huttunen, T. 2009. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 45. Helsinki.

Kuula A. 2006. Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nurmi, L. 2006. Kriisi, pelko, pakokauhu. Helsinki: Oy Edita Ab.

Renchler, R. 1992. Student Motivation, School Culture and Academic Achievement, What school leader can do. Yhdysvallat. Saatavissa:

<http://eric.uoregon.edu/pdf/trends/motivation.pdf> (viitattu 6.10.2011)

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Oy Edita Ab.

Saarenmaa, K., Saari, K., Virtanen, V. 2010. Opiskelijatutkimus 2010 Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:18. Helsinki.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Veijola, E. 2003. Lasten ja Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy koulutuksen alalla. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. Opetusministeriö.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Keskeyttämisaste 2002–2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta eronneet nuoret opiskelijat. 9.2.2011. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun terveysalalta eronneet 2011. Tilaston päivityspäivä 18.10.2011. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Keskeyttämisaste Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa. Keskeisiä mittareita toimialoittain 2002–2009. 9.2.2011. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Teemahaastattelurunko

Opiskeluun liittyvät asiat:

- Opiskelun aloittaminen
- Ensimmäiset kokemukset opiskelusta
- Opiskeluun liittyvät miellyttäväksi koetut asiat
- Opiskeluun liittyvät hankalat, vaikeaksi koetut asiat
- Koulun tarjoama tuki
- Opintojen keskeyttämisidean syntyminen
- Opintojen keskeyttämisen syyt omin sanoin

Aikaisempi tilanne

- Asumismuoto, itsenäistyminen
- Aikaisemmat traumat, esim. kokemus läheisen menettämiset
- Kokemus omista henkisistä voimavaroista
- Kokemus omasta itsestään osana yhteisöä
- Sosiaalinen tukiverkosto
- Aikaisempi motivaatio ja uusiin elämäntilanteisiin sopeutuminen

Asiat joita kysymysten avulla selvitetään:

Kriisi

1. Kriisien luokittelu: - Mikä kriisi kyseessä?

- Henkilökohtainen elämäntilanne keskeyttämisen aikana
- Haastateltavan kokemukset itsemääräämisoikeuden säilyttämisestä opintojen aikana. Opintojen aloittamisen tuomat muutokset, ja ”ylhäältä” sanellut tavoitteet.

- Opintoihin liittymättömät ongelmat, kuten parisuhteen, tai jonkin muun läheisen suhteen, kariutuminen.
- Ympäröivän yhteiskunnan muutokset; vaikuttivatko maailman tapahtumat keskeyttämispäätökseen? Mahdollinen opiskelujen jälkeinen työllistyminen tai sen puute?

2. Mahdollinen shokki: - Reagointi

- Opintojen keskeyttämiseen liittyvä tapahtumaketju ja haastateltavan oma aktiivisuus siinä. Oliko keskeyttäminen suunniteltua ja järkiperaistä vai oliko opiskelija vain passiivinen osallistuja tapahtumissa jotka ”vain tapahtuivat”. Liukuivatko asiat hänen käsistään hänen seurattessa voimattomana vierestä?
- Keskeyttämisen jälkeiset tapahtumat. Pysyikö haastateltavan muu elämä hallinnassa. Kuinka elämä jatkui keskeyttämisen jälkeen. Rahatilanne, työllistyminen tai uusien opiskelujen aloittaminen. Kuinka nopeasti keskeyttäjä pääsi jaloilleen?

3. Reaktiovaihe: -oireet, mahdolliset defenssimekanismit?

- Kokiko haastateltava keskeyttämisen johtuvan hänestä itsestään vai oliko syy jonkun muun? Koulun, opintojen liian kovan haasteellisuuden, opetuksen laadun, liian vähäisen ohjauksen.
- Osaako haastateltava kertoa järkiperaisiä syitä keskeyttämiselle?

- Torjuuko haastateltava täysin elämänsä kriisit ja niistä johtuneet päätökset elämsään?
- Miten opiskelija kokee kriisin ja keskeyttämisen yhteyden? Tunnistaako hän niitä ollenkaan?
- Mitä oireita kriisi hänessä laukaisi ja miten hän niitä käsittelee. Ilmeneekö hänen käyttäytymisestään ahdistuneisuutta, depressiivisyyttä, aggressiivisuutta, psykosomaattisia sairauksia tai muita reaktioita?

Motivaatio

1. Asenne

- Opiskelijan asennoituminen opiskeluun omin sanoin?
- Liittyykö asenteeseen oppilaitos ja/tai jokin henkilö?
- Tapahtuiko asennoitumisessa opiskeluun muutoksia opiskelun aloittamisen ja keskeyttämisen välillä?
- Mitkä tekijät johtivat asenteen muutokseen?

2. Yleismotivaatio

- Millainen yleisvireyden taso vallitsi opiskelun keskeyttämisen aikana?
- Kokiko opiskelija alavalintansa mielenkiintoisena?
- Kokiko opiskelija uusien asioiden (uudet kurssit, harjoittelut ym.) aloittamisen työläänä?

3. Tilannemotivaatio

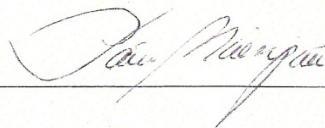
- Kokiko opiskelija opiskelunsa erityisen raskaana keskeyttämisen aikaan?
- Tuntuiko opintojen keskeyttäminen sillä hetkeltä helpoimmalta ratkaisulta?

TIETOJEN LUOVUTUSPYYNTÖ
OPETUSHALLINTOJÄRJESTELMÄSTÄ

Tietojen luovutus opetushallintojärjestelmä WinhaProsta on määritelty rekisteriselosteessa (Tweb id 4544). Tietoja voidaan luovuttaa viranomaistarkoituksiin sekä harkinnan mukaan Kymenlaakson ammattikorkeakoulua hyödyttäviin tutkimuksiin ja kyselyihin. Tiedot luovutetaan tutkimuksesta/kyselystä vastaavalle opinnäytetyön ohjaajalle tai projektin vetäjälle. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on tutkimuslupa ja -suunnitelma. Suoramarkkinointiin tietoja ei luovuteta.

<p>1. Pyytäjän tiedot</p>	<p>Nimi Päivi Mäenpää</p> <p>Yhteystiedot Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Jylpyn kampus PL 9 48401 KOTKA paivi.maienpaa@kyamk.fi 044 702 8707</p>
<p>2. Tietojen käyttötarkoitus</p>	<p>Sairaanhoitajaopiskelija Petri Sallansalon ja ensihoitajaopiskelija Vilho Nisulan opinnäytetyö, mitä he tekevät KyAMK: ssa. Aiheena on ammattikorkeakoulusamme opintonsa keskeyttäneiden sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden keskeyttämisen syiden selvittely.. Tiedot tarvitaan vuoden 2007 alusta vuoden 2011 kevääseen, mikäli se on mahdollista.</p> <p>Aineiston keruu tehdään teemahaastattelujen avulla. Aineisto hankitaan, käsitellään ja raportoidaan hyvän tutkimusetiikan mukaisesti.</p> <p>Toimin opinnäytetyön ohjaajana ja tutkimussuunnitelma on hyväksytty suunnitelmaseminaarissa keväällä 2011.</p>

Kotka, 7. kesäkuuta 2011

Paikka, päiväys ja allekirjoitus

Hyväksyn tietojen luovutuksen.

Kouvola 9.6.2011 *Juho Kuusinen, opintoasiainpäällikkö*

Paikka, päiväys ja allekirjoitus

Teemahaastattelulomake

Opiskeluun liittyvät asiat

- Miltä opiskelun aloittaminen tuntui?
- Tuntuivatko ensimmäiset kuukaudet raskailta, jos eivät niin miltä?
- Oliko opiskelussa joitain asioita jotka tuntuivat erityisen miellyttäviltä, mitkä?
- Entä olivatko jotkin asiat erityisen epämiellyttäviä, mitkä?
- Millaista tukea koit saavasi koulussa (opettajat, psykologi, terveydenhoitaja, kansaopiskelijat, pastori), vai koitko saavasi tukea lainkaan?
- Milloin aloit ajattelemaan opiskelun keskeyttämistä ensimmäisen kerran?
- Miksi halusit keskeyttää? (Keskeyttämisen syyt omin sanoin)

Aikaisempi tilanne

- Kuvaile asumistilannettasi opintojesi keskeyttämisen ajankohtana. Jos asuit itsenäisesti niin milloin oli tapahtunut itsenäistymisesi ajankohta?
- Oliko opintojesi keskeyttämistä edeltävänä aikana käynyt jotain traumaattista tai muuta sellaista jonka olet kokenut järkyttävänä ja vaikeasti käsiteltävänä?
- Kuinka vahva koet olevasi henkisesti?
- Kuinka koet itsesi osana yhteisöä?
- Millaisen sosiaalisen tukiverkoston omistat?
- Miten olet aiemmin kokenut sopeutuvasi uusiin elämäntilanteisiin?
- Kuinka motivoitunut olet kokenut olevasi kohdatessasi uusia haasteita?

Kriisi

Kriisien luokittelu

- Minkälainen elämäntilanne sinulla oli opintojesi keskeyttämisen aikana?
- Kuinka koit sen, että sinulle saneltiin tulevat tavoitteesi opiskellessasi? Koitko että itsemääräämisoikeutesi kajottiin?
- Koitko samanaikaisesti jotain muita ongelmia jotka eivät liittyneet opintoihin? (Kuten parisuhteen tai jonkin muun läheisen suhteen kariutuminen)
- Vaikuttivatko maailman tapahtumat keskeyttämispäätökseesi? Esim. mahdollinen opiskelujen jälkeinen työllistyminen tai sen puute.

Shokki / Reagointi

- Päätitkö itse keskeyttää opintosi, vai liukuivatko asiat käsistäsi johtaen opintojesi keskeyttämiseen? Millaiset asiat?
- Millaisena koit keskeyttämisen jälkeisen tilanteen?

- Kuinka nopeasti keskeyttämisen jälkeen pääsit jaloillesi?
Reaktiovaihe / defenssimekanismit

- Koitko keskeyttämisen johtuvan sinusta itsestäsi, vai oliko syy jokin muu? Mikä?
- Millaisena koit koulun ilmapiirin?
- Kuinka haasteellisena koit opintosi?
- Piditkö opetusta kuinka laadullisena?
- Koitko saavasi ohjausta opinnoissasi tarpeeksi?

Motivaatio

Asenne

- Miten mielestäsi asennoiduit opiskeluun?
- Liittyikö asennoitumiseesi oppilaitos ja /tai jokin henkilö? Miten?
- Millaisia muutoksia tapahtui asennoitumisessa opiskeluun niiden aloittamisen ja keskeyttämisen välillä?
- Millaiset tekijät johtivat asennoitumisen muutokseen?

Yleismotivaatio

- Millainen yleisvireyden taso vallitsi opintojen keskeyttämisen aikana?
- Kuinka mielenkiintoisena koit alavalintasi?
- Miten työläänä koit uusien asioiden aloittamisen? (kurssit, harjoittelut ym.)

Tilannemotivaatio

- Kuinka raskaana koit opiskelusi keskeyttämisen ajankohtana?
- Tuntuiko opintojen keskeyttäminen silloin helpoimmalta ratkaisulta? Miksi?

Lupa tietojen käyttämiseen

Tällä lomakkeella annan luvan käyttää haastattelussa luovuttamiani tietoja Petri Sallansalon sekä Vilho Nisulan opinnäytetyötä varten. Minua on tiedotettu tutkimuksen luonteesta sekä tutkimusmateriaalin tuhoamisesta tutkimuksen päätyttyä. Olen myös saanut tiedokseni sen että voin kieltää antamani tutkimusmateriaalin käytön missä tahansa vaiheessa tutkimusta ennen tutkimuksen julkaisua.

Minä _____ annan luvan käyttää antamani haastattelun tutkimusmateriaalina.

Allekirjoitukset ja nimen selvennökset

Paikka _____ Aika _____.____._____

TUTKIMUSTAULUKKO

Tekijä	Nimi, hanke ja vuosi	Menetelmät	Keskeiset tulokset
Hanna Erola	Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi 2004 - Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:16	Verkkokyselytutkimus	83 % ilmoitti terveydentilansa hyväksi tai melko hyväksi. Tutkimustulokset osoittavat terveydenhuoltopalveluiden järjestämistavan olevan melko kirjava ja tästä johtuen eri alojen ja paikkakuntien opiskelijat ovat palveluiden saatavuuden suhteen eriarvoisessa asemassa. Huomiota tulisi kiinnittää tiedottamiseen, jotta opiskelijoiden tietoisuutta erilaisista palveluista ja niiden saatavuudesta voitaisiin lisätä.

<p>Kristina Kunttu ja Teppo Huttunen</p>	<p>Korkeakouluopiskelijoiden terveytystutkimus 2008. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöiden tutkimuksia 45.</p>	<p>Postitse lomakekysely sekä verkkokyselytutkimus</p>	<p>Valtaosalla opiskelijoista (60 %) oli jokin lääkärin, hammaslääkärin tai psykologin toteama pysyvä, pitkäkestoinen tai usein toistuva sairaus, vika tai vamma, joka on oireillut tai vaatinut hoitoa. Yleisimpinä psyykkisinä ongelmina koettiin jatkuvan yllärituksen kokeminen, itsensä kokeminen onnettomaksi ja masentuneeksi, tehtäviin keskittyminen sekä valvominen huolien takia. Mielenterveysseuran mukaan opiskelijoista 27 % koki runsaasti stressiä.</p>
<p>Kaisa Saarenmaa, Katja Saari ja Vesa Virtanen</p>	<p>Opiskelijatutkimus 2010. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:18. Eurostudent IV tutkimushanke.</p>	<p>Verkkokyselytutkimus</p>	<p>Yleisin tapa viettää välivuosi on käydä ansiotyössä. Kolmanneksella korkeakouluopiskelijoista opinnot ovat edenneet omia tavoitteita hitaammin. Merkittävimmät yleiset syyt hitaaseen etenemiseen olivat työssäkäynti, elämäntilanne ja erilaiset henkilökohtaiset syyt. Opiskelijoista 53 prosenttia kärsii sellaisista terveyden ja psykososiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä, joista on haittaa opinnoissa etenemiselle. Yleisin opintoja hidastava terveydellinen tekijä on stressi.</p>

Riitta Kalima	Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta. 2011	Kyselytutkimus, seuranta tutkimus ja haastattelu.	Vuonna 2002 kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli opintonsa vuoteen 2005 mennessä keskeyttänyt 26,4% vastaajista. Sosiaali- ja terveysalalla keskeyttämisprosentti oli 14,6%. Keskeyttämisen tärkein syyksi osoittautui vuonna 2005 opiskeluoikeuden menettäminen opiskeluoikeusajan päättymisen vuoksi. Opiskelijoista 64,7%:lle ei kertynyt vuoden tai kahden vuoden opiskelun jälkeen lainkaan opintoviikkoja. Tärkeimpiä opintojen keskeyttämisen harkintaan ja keskeyttämiseen vaikuttavia tekijöitä olivat ansiotyön tekeminen ja taloudelliset tekijät.
---------------	--	---	---